

DAMU

Д А Й Д Ж Е С Т

АПРЕЛЬ 2020

ХОЛДИНГ
«БАЙТЕРЕК»
СТАЛ
АНТИКРИЗИСНЫМ
ИНСТРУМЕНТОМ
В ПЕРИОД ЧП

КАК
НАЧАТЬ
БИЗНЕС
С НУЛЯ?

ИСТОРИЯ
УСПЕХА

АГРО
БИЗНЕС
ПО-АМЕРИКАНСКИ

МЕРЫ ПО ПОДДЕРЖКЕ МСБ НА ПЕРИОД ЧРЕЗВЫЧАЙНОГО ПОЛОЖЕНИЯ

- 01** до **01.06** 2020 год | предоставлена отсрочка МСБ по уплате всех видов налогов и других обязательных платежей, без начисления штрафов и пени.
- 02** до **01.06** 2020 год | приостановлена выплата сум основного долга и вознаграждения по всем кредитам МСБ, пострадавшего от складывающейся негативной ситуации.
- 03** до **01.06** 2020 год | предоставлена отсрочка по исполнению налоговых уведомлений.
- 04** до **20.06** 2020 год | приостановлено начисление арендных платежей по принадлежащим местным исполнительным органам и субъектам квазигосударственного сектора объектам недвижимости для субъектов МСБ.
- 05** до **15.08** 2020 год | приостановлено начисление пени по неисполненным в срок налоговыми обязательствам и перенесены сроки сдачи налоговой отчетности на 3 квартал 2020 г.
- 06** до **01.10** 2020 год | отменено начисление и уплата налогов и других платежей с Фонда оплаты труда для субъектов МСБ в наиболее пострадавших секторах экономики (общественное питание, отдельные сектора торговли, транспортные услуги, консультационные услуги, IT-сектор, гостиничный бизнес, туризм и т.д.).
- 07** до **01.10** 2020 год | установлен НДС 8% при совершении оборотов по реализации и импорте социально значимых товаров.
- 08** до **31.12** 2020 год | освобождены от уплаты акцизов производители бензина (за исключением авиационного), дизельного топлива, реализуемых на экспорт.
- 09** до **31.12.2020 ГОД**

ОСВОБОЖДЕНЫ ОТ НАЛОГОВ:

- 1) НАЛОГ НА ИМУЩЕСТВО** - юридические лица и индивидуальные предприниматели по крупным торговым объектам, торгово-развлекательным центрам, кинозалам, театрам, выставкам и физкультурно-оздоровительным и спортивным сооружениям;
- 2) ЗЕМЕЛЬНЫЙ НАЛОГ** - по землям сельскохозяйственного назначения производители сельскохозяйственной продукции;
- 3) ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ПОДОХОДНЫЙ НАЛОГ** - индивидуальные предприниматели, работающие в общепризнанном порядке налогообложения.

Нургазиев Ғалым Нургазиұлы

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ басқарма төрайымының орынбасары

Қымбатты достар!

Назарларыңызға «Даму Дәйджест» журналының 2020 жылдың бірінші тоқсанын қорытындылаған санын ұсынғып отырмыз. Журнал «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ тыныс-тіршілігінен хабар беріп, еліміздегі шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерін мемлекеттік бағдарламалар аясында қолдау құралдарымен таныстырады.

Журналдан бұл саны «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ басқарушы директоры-басқарма мүшесі Әсет Бولاتұлы Шариповтың бұқаралық ақпарат құралдарына берген сұқбатымен басталады. Онда Әсет Бولاتұлы дефолтқа ұшыраған банктің клиенті болған кәсіпкерлерге қандай мемлекеттік көмек көрсетілетіні туралы ой бөлісіп, кенес берген. Сонымен қатар, дәстүрлі «Тәбәстелер тарихы» айдарында Шағын Қазстандық оқушыларды мектеп формасымен қамтамасыз етіп отырған, кәсіпкер Залина Эклқызы басқаратын тігін цехы мен Шымкентте табиғи түйе жүнінен жоғары сапалы көрпе жастық шығаратын «Шымкент-Кәшеми» кәсіпорнының жетістік жолы баяндалған. Қордың аймақтардағы менеджерлерінің көмегімен дайындалған авторлық сторителлинг те Шымкент пен Нұр-Сұлтан қаласының тыныс тіршілігінен хабар береді.

Сондай-ақ «Даму Дәймест» тілшілерінің Оңтүстіктері ірі ойыншық зауытының иесінен алған сұқбаты, Қорда байырдан қызмет етіп келе жатқан мамандарды таныстыру мақсатындағы «Біз Дамданбыз» айдары секілді көптеген мағлұматтармен таныс болу аласыздар.

ДАМУ Дәйджест элекронды журналы №1 (7) 2020

2019 жылдан бастап қазақ және орыс тілдерінде шығады.

Бас редактор
Ғалым Нургазиев

Редактор
Зәуре Зақанқызы

Жобаға қатысқандар:
Мұрат Бапаев
Асель Камалиденова
Жалғас Бекпаев
Гаухар Нокербекова
Баян Садықова
Жанар Ермағанбетова
Сабыржан Исақов

Дизайн мен беттеу
Абзал Қуандық

Фотосуреттер
ЖШС/ЖК иелеріне тиесілі

Меншік иесі:

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Мекенжайы: РК, Алматы қ., А05С9У3, Гоголь көш., 111, Наурызбай батыр көш. қиылысы
E-mail: info@fund.kz
Call-орталық (тегініз) 1408
Тел: +7 72 72 44 55 66

ХОЛДИНГ «БАЙТЕРЕК» СТАЛ АНТИКРИЗИСНЫМ ИНСТРУМЕНТОМ В ПЕРИОД ЧП

По словам Президента РК, в целях оперативного и точного доведения средств до реальной экономики не стоит исключать возможность и прямого финансирования через холдинг «Байтерек».

Глава государства Касым-Жомарт Токаев, 31 марта, в своем заявлении народу Казахстана озвучил меры поддержки деловой активности и занятости в регионах. Они направлены на повышение эффективности реализации политики государства по поддержке национальной экономики в период чрезвычайного положения.

По словам Президента РК, в целях оперативного и точного доведения средств до реальной экономики не стоит исключать возможность и прямого финансирования через холдинг «Байтерек».

« В СВОЮ ОЧЕРЕДЬ, Я ХОЧУ ЗАВЕРИТЬ, ЧТО ХОЛДИНГ «БАЙТЕРЕК» ВЫПОЛНИЛ ВСЕ ПОРУЧЕНИЯ ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВА, СТАВ АНТИКРИЗИСНЫМ ИНСТРУМЕНТОМ. В РАМКАХ РЕАЛИЗАЦИИ АНТИКРИЗИСНЫХ МЕР ХОЛДИНГ «БАЙТЕРЕК» ПЛАНИРУЕТ ПРИВЛЕЧЬ ОБЛИГАЦИОННЫЙ ЗАЙМ НА ОБЩУЮ СУММУ НЕ БОЛЕЕ 600 МЛРД ТЕНГЕ СО СТАВКОЙ ВОЗНАГРАЖДЕНИЯ 6% ГОДОВЫХ, СРОКОМ ДО 12 ЛЕТ. ПРИВЛЕЧЕННЫЕ СРЕДСТВА БУДУТ НАПРАВЛЕНЫ НА ФИНАНСИРОВАНИЕ МЕСТНЫХ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ ДЛЯ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ. ЭТА МЕРА ПОЗВОЛИТ СОЗДАТЬ 250 ТЫС. РАБОЧИХ МЕСТ И СПОСОБУЕТ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ МЕСТНОГО И РЕСПУБЛИКАНСКОГО ЗНАЧЕНИЯ В РЕГИОНАХ И ГОРОДАХ РЕСПУБЛИКАНСКОГО ЗНАЧЕНИЯ, - СКАЗАЛ ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРАВЛЕНИЯ АО «НУХ» БАЙТЕРЕК» АЙДАР АРИФХАНОВ.

Как он считает, что в сложившейся ситуации это окажет положительный мультипликативный эффект на экономическую ситуацию как в стране, так и в отдельно взятом регионе, будет действенной мерой поддержки предпринимательства и способствует обеспечению стабильности на рынке труда.

Помимо этого, в целях повышения эффективности реализации политики государства по обеспечению населения жильем, Главой государства одобрено дополнительное выделение средств на финансирование строительства жилья.

Холдингом «Байтерек» завершается работа по привлечению 180 млрд. тенге на финансовом рынке. Данные средства будут направлены на строительство кредитного жилья через действующий механизм выкупа облигаций акиматов. Это позволит дополнительно построить свыше 16 тыс. квартир во всех регионах страны.

Арифханов отметил, что в рамках реализации госпрограммы «Нурлы жер» холдинг «Байтерек» с 2017 года финансирует строительство жилья путем выкупа облигаций акиматов. Данный механизм позволяет оборачивать финансовые ресурсы по «револьверному» принципу каждые два года и повторно направлять средства от реализации жилья на новое строительство.

За весь период были приобретены облигации акиматов на общую сумму 340,2 млрд. тенге, тем самым, обеспечив строительство и ввод в эксплуатацию 1,8 млн. квадратных метров жилья или 30,3 тыс. квартир по всей стране.

« БОЛЬШУЮ РАБОТУ ХОЛДИНГ «БАЙТЕРЕК» УЖЕ СЕЙЧАС ПРОВОДИТ ЧЕРЕЗ СВОЮ ДОЧЕРНЮЮ ОРГАНИЗАЦИЮ - ФОНД РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА «ДАМУ. МЫ ПРОДОЛЖАЕМ ОКАЗЫВАТЬ В ПОЛНОМ ОБЪЕМЕ ВСЕ МЕРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ. БАНКИ ВТОРОГО УРОВНЯ, ЛИЗИНГОВЫЕ КОМПАНИИ И МИКРОФИНАНСОВЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПРЕДОСТАВЛЯЮТ ЗАЕМЩИКАМ НА БЛИЖАЙШИЕ ТРИ МЕСЯЦА ОТСРОЧКИ ПО ПЛАТЕЖАМ СУММ ОСНОВНОГО ДОЛГА И ВОЗНАГРАЖДЕНИЯ. ТАКАЯ ПОДДЕРЖКА БУДЕТ ОКАЗАНА ЗАЕМЩИКАМ, ПОЛУЧИВШИМ ЕЕ В РАМКАХ ГОСУДАРСТВЕННЫХ И СОБСТВЕННЫХ ПРОГРАММ ЛЬГОТНОГО КРЕДИТОВАНИЯ ФОНДА. В ПЕРИОД РЕЖИМА ЧП НАШ ФОНД ПЕРЕШЕЛ НА УПРОЩЕННЫЙ ФОРМАТ РАССМОТРЕНИЯ ИЗМЕНЕНИЙ В ДЕЙСТВУЮЩИЕ УСЛОВИЯ ФИНАНСИРОВАНИЯ ПРОЕКТОВ, - СКАЗАЛ ОН.

По субсидированию части ставки вознаграждения в рамках «Дорожной карты бизнеса - 2025» срок рассмотрения заявок по реструктуризации финансирования сокращен с пяти до одного дня. При этом, до завершения периода ЧП дополнительных соглашений к договорам субсидирования не требуется.

Заявки по реструктуризации финансирования проекта в рамках инструмента гарантирования, рассматриваются в течение шести рабочих часов. Нет необходимости проводить анализ финансовой отчетности предприятия и составлять мониторинговые отчеты.

Как он отметил, что, если изменения в условия не затрагивают договор гарантии (например, изменение графика погашения кредита), то дополнительные соглашения не заключаются.

« В ТАКОМ УПРОЩЕННОМ ФОРМАТЕ, С 16 МАРТА ПО ГАРАНТИРОВАНИЮ МЫ УЖЕ СОГЛАСОВАЛИ РЕСТРУКТУРИЗАЦИЮ УСЛОВИЙ ФИНАНСИРОВАНИЯ ПО 70 ПРОЕКТАМ. РЕЧЬ ИДЕТ О СУММЕ ГАРАНТИЙ В БОЛЕЕ ЧЕМ ОДИН МИЛЛИАРД ТЕНГЕ. ПРИ ЭТОМ, ФОНД НЕ ОСТАНАВЛИВАЕТ ПРОЦЕСС ВЫДАЧИ НОВЫХ ГАРАНТИЙ, ТАК КАК ЗА ЭТОТ ЖЕ ПЕРИОД ФОНДОМ ПРОГАРАНТИРОВАНО 50 ПРОЕКТОВ, А ОДОБРЕНО ЕЩЕ 37 ПРОЕКТОВ.

ПО ИНСТРУМЕНТУ СУБСИДИРОВАНИЯ С 16 ПО 30 МАРТА ПОДДЕРЖАНО 246 ПРОЕКТОВ НА СУММУ КРЕДИТОВ 58 МЛРД ТЕНГЕ, ИЗ КОТОРЫХ 125 - ЭТО НОВЫЕ ПРОЕКТЫ. 109 ЗАЯВОК ПОЛУЧИЛИ РЕСТРУКТУРИЗАЦИЮ И РЕФИНАНСИРОВАНИЕ ЗАЙМА, 12 ЗАЯВОК - ПРОЛОНГАЦИЮ СУБСИДИРОВАНИЯ. ПОДДЕРЖКА ПО СУБСИДИРОВАНИЮ ОСУЩЕСТВЛЕНА В РАМКАХ ПРОГРАММ «ДОРОЖНАЯ КАРТА БИЗНЕСА-2025», «ЭКОНОМИКА ПРОСТЫХ ВЕЩЕЙ» И «НУРЛЫ ЖЕР», - СКАЗАЛ АРИФХАНОВ.

Холдинг «Байтерек» и наши дочерние организации оказывают максимальную поддержку населению. Например, дочерняя организация - Инвестиционный фонд Казахстана на три месяца остановила начисления арендной платы для ИМСБ, в Жилстройсбербанк, Казахстанская ипотечная компания, Байтерек девелопмент дали отсрочки по выплатам ипотеки на три месяца без начисления пени и штрафов.

Заверю, что мы всегда работаем прозрачно и открыто, и готовы отчитаться по каждому тенге, выделенному в рамках антикризисных мер государства, - подытожил он.

ФОНД «ДАМУ» ПЕРЕХОДИТ НА УПРОЩЕННЫЙ ФОРМАТ РАССМОТРЕНИЯ ЗАЯВОК ПО РЕСТРУКТУРИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ

01

ПО ИНСТРУМЕНТУ СУБСИДИРОВАНИЯ

в рамках госпрограммы «Дорожная карта бизнеса 2025» срок рассмотрения заявок по реструктуризации сокращен с 5-ти до 1-го рабочего дня.

ПОСЛЕ ЗАВЕРШЕНИЯ ПЕРИОДА ЧП

кредитным организациям необходимо предоставить пул дополнительных соглашений к договорам субсидирования по заемщикам, у которых прошла реструктуризация, для подписания сторонами и дальнейших выплат субсидий.

02

ПО ИНСТРУМЕНТУ ГАРАНТИРОВАНИЯ

рассмотрение заявок осуществляется в течении 6-ти рабочих часов, без анализа финансовой отчетности предпринимателей, без составления мониторинговых отчетов и без рассмотрения их на уполномоченном органе Фонда «Даму».

за указанное время проводится сбор и формирование заявки, рассмотрение и согласование условий реструктуризации, а также направляется письмо в БВУ о согласовании реструктуризации.

ХОЛДИНГ «БАЙТЕРЕК» ПРЕДОСТАВИЛ ЗАЕМЩИКАМ ТРЕХМЕСЯЧНУЮ ОТСРОЧКУ ПЛАТЕЖЕЙ

Фонд «Даму» перешел на упрощенный процесс рассмотрения, согласования изменений, связанных с реструктуризацией кредитов и готов принимать единовременные решения по внесению изменений в действующие условия финансирования проектов в рамках государственных программ по инструментам субсидирования и гарантирования.

АО «НУХ «Байтерек» усилил поддержку предпринимателям в период действия чрезвычайного положения в Казахстане.

Так, в соответствии с поручением Главы государства, данным на заседании Государственной комиссии по чрезвычайному положению в РК 23 марта 2020 года, дочерняя организация Холдинга - АО «Фонд развития предпринимательства «Даму» продолжает оказывать в полном объеме все меры государственной поддержки.

01

Банки второго уровня, лизинговые компании и микрофинансовые организации предоставят заемщикам на ближайшие три месяца отсрочку по платежам суммы основного долга и вознаграждения. Такая поддержка будет оказана заемщикам, получившим ее в рамках государственных программ льготного кредитования, таких как «Еңбек», программы поддержки МСБ в сфере обрабатывающей промышленности «Даму Ендіріс», региональных программ, реализуемых Фондом «Даму» совместно с акиматами.

02

Кроме того, Фонд «Даму» перешел на упрощенный процесс рассмотрения, согласования изменений, связанных с реструктуризацией кредитов и готов принимать единовременные решения по внесению изменений в действующие условия финансирования проектов в рамках государственных программ по инструментам субсидирования и гарантирования.

03

Отметим, что предоставление льготного периода будет рассматриваться банками, лизинговыми компаниями, микрофинансовыми организациями в индивидуальном порядке. Фонд готов предоставить консультацию в режиме online на сайтах www.damu.kz, www.online.damu.kz или позвонив в единый call-center 1408 (звонок бесплатный). Также, предприниматели могут направлять свои заявки на получение госуслуг изменение условий по госпрограммам в online-режиме через порталы egov.kz и online.damu.kz.

04

Также другая дочерняя организация Холдинга - АО «Инвестиционный фонд Казахстана» останавливает начисление арендной платы для МСБ. В частности, начиная с 20 марта 2020 года, на период действия чрезвычайного положения и карантина в Казахстане, ИФК произведет остановку начисления арендных платежей по объектам недвижимости для субъектов малого и среднего бизнеса, путем отсрочки на 3 месяца, без начисления штрафов и пени.

В ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ В РАМКАХ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРОГРАММЫ «ДОРОЖНАЯ КАРТА БИЗНЕСА 2020» ОТКРЫЛСЯ ШВЕЙНЫЙ ЦЕХ

Швейная и текстильная промышленность Казахстана обеспечивает внутренний рынок одеждой только на **10%**. Эти цифры вдохновляют начинающих бизнесменов на открытие ателье.

Залина Батылгазина открыла цех по пошиву школьной формы отечественного производства, они единственные в Усть-Каменогорске шьют школьную форму на заказ. Идея так понравилась, что этой услугой воспользовались многие школы Усть-Каменогорска и Восточно-Казахстанской области. Одной из первых школ заказчиков в Усть-Каменогорске была Ахмировская средняя школа, теперь школьные костюмы и платья носят не только учащиеся школы, но и учителя.

«Магазин открыли в конце 2016 года, и теперь при подготовке к 1 сентября родителям уже не нужно думать, где приобрести полный комплект формы. В магазине всегда в наличии юбки и брюки самых разных размеров. У нашей фирмы имеется свой швейный цех, поэтому есть возможность обслужить каждого клиента индивидуально. Это очень важно, так как сегодня появилось много детей нестандартной комплекции - очень полных или очень высокими. Подобрать для таких ребят одежду бывает непросто, поэтому мы и решили открыть свой пошивочный цех. На месте снимаем с ребенка мерки и шьем так, чтобы выглядело красиво, а носилось с комфортом», рассказывает с гордостью Залина.

Вначале Залина составила бизнес-план, защитила его и получила государственный грант в размере **3 млн. тенге** в рамках **Государственной программы «Дорожная карта бизнеса 2020»** на приобретение оборудования. Швей набирала с помощью Центра занятости. Благодаря этому создано 10 новых рабочих мест. Теперь фирма «**ISNAR**» выпускает рубашки, фартуки, брюки, юбки, разрабатывает эмблемы и галстуки для школ, по индивидуальным заказам шьет одежду для детей-инвалидов, работников Центра занятости, банковских служащих.

Фирма «ISNAR» - активный участник благотворительной акции «Дорога в школу». В числе наград предприятия диплом «Лучший товар Казахстана» от Национальной Палаты предпринимателей «Атамекен».

Называя себя модельером-любителем, Залина Батылгазина, тем не менее, уже может похвастаться авторскими разработками. Взять, к примеру, школьные брюки из водоотталкивающей ткани, а также брюки без стрелок, чтобы облегчить глажку, так как современные мамы не хотят наглаживать стрелки брюк каждый день.

Красивая строгая школьная форма, считает Залина Батылгазина, дисциплинирует школьников, прививает деловой этикет, не отвлекает на посторонние темы, дети в форме выглядят опрятно.

ШВЕЙНЫЙ ЦЕХ
ISNAR

КАК НАЧАТЬ БИЗНЕС С НУЛЯ?

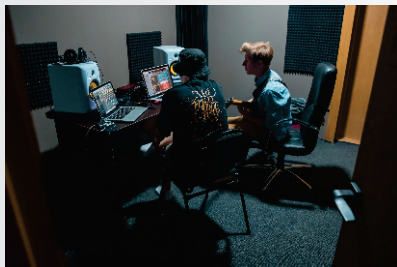
Автор статьи:
Жанар Баматовна Ермаканибетова,
Главный менеджер по работе с клиентами,
ФФ по с Нур-Султан

Думаю, каждый хоть раз в жизни задумался о том, чтобы стать бизнесменом. Многие жители Казахстана мечтают об открытии своего любимого дела, ведь работать на себя – значит быть независимым и действовать лишь в своих интересах.

В современном мире мало иметь желание открыть свой бизнес, нужно обладать различными навыками ведения бизнеса, быть лидером, верить в свой успех и рассчитывать на себя. У всех у нас есть успешные примеры родственников, соседей, друзей, одноклассников которые начали свой бизнес и смогли за несколько лет стать довольно обеспеченными. Глядя на которых думаешь: «А чем я хуже? ведь я тоже могу!». Однако есть и другие примеры стартап проектов, спустя несколько месяцев, казалось бы, успешного начала их постигла неудача. И вопреки тому, что у каждого из них свои причины поражения, возникают они, как правило, из-за типичных ошибок.

В первую очередь нужно понимать и осознать, что на самом деле все не так просто, и нужно приложить много усилий, чтобы добиться своей цели.

В региональные филиалы зачастую обращаются физические лица, которые хотят открыть свой бизнес и не знают с чего начать. Мы всегда рекомендуем для начала задуматься о том, какая у человека с детства была мечта или реализация идеи, которая давно не дает покоя. Затем обязательно рекомендуем пройти курсы по основам предпринимательства – они доступны как на сайте Фонда «Даму», так и на очных занятиях по программам обучения от НПП «Атамекен», такие как «Бизнес Советник», «Школа молодого предпринимателя», «Жас кәсіпкер».

Чтобы бизнес увеличился в успех, конечно же нужна хорошая идея и смелость для ее воплощения. У любого предпринимателя, знающего, что есть уникальность его замысла и умеющего правильно этот замысел преподнести, есть преимущество перед остальными стартапами. На портале «Территория Бизнеса» можно найти **100 бизнес идей** с кратким содержанием бизнеса.

Следующим этапом будет выбор ниши и составление для себя бизнес-плана. На сайте Фонда «Даму» доступны множество шаблонов бизнес-планов и подготовить его самостоятельно, так как будущий владелец бизнеса лучше знает все расчеты и необходимую информацию. Проанализируйте: в чем вы могли бы преуспеть, что больше всего востребовано, что вы должны делать для того, чтобы выделиться на вершину из большого количества конкурентов. Далее необходимо тщательно проверить и изучить ситуацию в своем секторе рынка: кто еще предлагает аналогичные услуги или выпускает подобный товар.

Когда уже предприниматель готов к реализации своей бизнес-идеи, возникает вопрос – отсутствие стартового капитала. Тут конечно можно надеяться на чудо или ждать выигрыша лотерейного билета, но есть еще один вариант – получить поддержку от государства в открытии своего стартап проекта. В продуктовой линейке Фонда «Даму» есть ряд программ льготного кредитования – получения кредита от **6 до 8,5%**, такие как **Государственная программа «Еңбек», программы регионального финансирования. В рамках Государственной программы «ДКБ-2025»,** работают действенные инструменты это – субсидирование (возмещение за предпринимателя части процентной ставки) и гарантирование – предоставляется Фондом «Даму» в размере **до 85%** от суммы кредита в случае недостаточности залогового обеспечения. Также в рамках «**ДКБ-2025**» есть возможность получения грантового финансирования проектов на безвозмездной основе.

Более 20 лет Фонд «Даму» активно продвигает на рынок инструменты государственной поддержки предпринимательства с помощью государственных программ и инструментов, более **60 000 предпринимателей** получают государственную поддержку бизнеса. Уже пятый год подряд Фондом «Даму» проводится Выставка отечественных товаропроизводителей не только действующих предпринимателей но и стартап проектов. В рамках выставки представлены товары предпринимателей занятых в таких отраслях промышленности как пищевая, строительная, производство мебели, одежды, специализированной техники и оборудования, а также сувенирной и полиграфической продукции.

На сайте Фонда «Даму» размещаются истории успеха предпринимателей, клиентов Фонда, которые получают государственную поддержку бизнеса. Таким образом, в процессе подготовки статьи узнаешь, что каждая история успеха героев наших статей начинается с МЕЧТЫ – это есть то самое заветное слово, которое движет вперед до тех пор, пока Мечта не превратится в Реальность. И как часто бывает, для начала такие предприниматели набираются опыта, работают по найму, затем, благодаря отзывам благодарных клиентов, набирают клиентскую базу и думают о приобретении собственного помещения или оборудования для полноценного ведения бизнеса и уходят в свободное плавание.

Ярких примеров и историй успеха очень много, которые достойны внимания, но хочется рассказать об истории успеха предпринимателя – директора **ТОО «Doctor-Lux»** Аветиса Артура Микосича, который реализовал свою мечту и открыл собственный стоматологический кабинет. В течение 10 лет Артур набирался опытом, постоянно повышал свою компетенцию и собирал капитал. В октябре 2018 года купил стоматологическое кресло и арендовал небольшой кабинет для начала деятельности. Благодаря рекомендациям благодарных пациентов, клиентская база Артура стала развиваться и уже в начале текущего года у клиента встал вопрос о приобретении отдельного помещения. Проект получил поддержку благодаря Государственной программе «Еңбек», льготное финансирование под **6%** годовых на **5 лет**, также была предоставлена гарантия от Фонда «Даму». На заемные средства компания приобрела коммерческое помещение для открытия стоматологии.

ҚҰСАЙЫНОВА АЙГҮЛ ҚҰДАЙБЕРГЕНҚЫЗЫ

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ Бас бухгалтері. Бухгалтерлік есеп және есептілік департаментінің директоры.

#БІЗ ДАМУДАНБЫЗ

ДАМУ ҚОРЫНА ЖҰМЫСҚА АЛҒАШ КЕЛГЕН КҮНІҢІЗ ЕСІҢІЗДЕ МЕ?

Әрине, есімде. Бұл 2002 жылдың 21 қаңтары еді. Ол кезде халық әлі кең тани қоймаған, шағын ғана қор еді. Шамамен 50 адам қызмет ететін. Бастапқыда Қор негізінен агенттік функциялар атқаратын. Ал бухгалтерияда Бас бухгалтерді қосқанда 5 адам еңбек етті.

ҚЫЗМЕТҢІЗ НЕДЕН БАСТАЛДЫ?

Қорда мен малаканы, салықты есептейтін қатардағы есепші болып еңбек жолымды бастадым. Ол кезде банк карталары да шыға қоймаған. Айлықты жұрт қасса арқылы қолма қол алады. Салық есептерін қағазға басып, қолмен тапсырғатыбыз. Ол үшін таңмен таласып салық комитетіне барып кезекке тұратынбыз. Ал өңірлерден филиалдар ашыла бастаған кезде мен филиалдардың жұмысына жауапты болдым. Бастапқы құжаттың барлығы пошта арқылы келіп түсетін. Мен жекелеп 1С Бағдарламасына енгізіп шығатыным. Ол кезде 1С 6 нұсқасы еді. Яғни, әлі автоматтандырылмаған, барлық есептер қолмен енгізілетін.

ЖҰМЫСЫҢЫЗДА ЕНГЕН ЖАҒАЛЫҚТАРДЫ ҚАЛАЙ ҚАБЫЛДАДЫҢЫЗ? ЖЕТІСТІК ДЕП НЕНІ АТАР ЕДІҢІЗ?

Бұдан әрі ребрендинг жасалып, Қор «Даму» деп аталды. Ал Бідін департамент кеңейе бастады. 1С 7 нұсқасына көштік. Бұл біз үшін жетістік саналды. Ең алдымен несие операцияларын есепке алуды, шаруашылық операцияларды автоматтандырдық. Сонымен қатар төлемдер, қаржы және салық есептілігін автоматтандыра отырып 7-ші нұсқадан 8-ші нұсқаға көштік. Бұл менің жалғыз жүріп өткен жолым емес. Біразы 10 жылдан бері қызмет етіп келе жатқан тұтас департаменттің дамуы, жетістігі еді. Өзім қарапайым есепшіден бас менеджерге өстім. Ішкі бухгалтерия, салық есептілігі бөліктеріне жауапты болдым. Осы жолда маған әрі ұстаз, әрі сүйеу болған Бас бухгалтерлерге алғысым шексіз. Ағап атар болсам: Әбдиева Гүлмира Кенжеқұлқызы, Рахматуллина Бақыт Көбешқызына рахмет. Мен осы кісілерден шексіз тәлім алып, зор тақирібе жинадым. 2012 жылы

Қордың Бас бухгалтері болдым. Барлық есептіліктің қыр-сырын білетіндіктен, бұл мен үшін сынақ болған жоқ. Өзімнің басты жетістігім деп 2015 жылы ҚЕХЕ (Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары) бойынша диплом алуымды атар ем.

МАМАН РЕТІНДЕГІ БАСТАП ӨТКЕРГЕН МАНЫЗДЫ ОҚИҒАҢЫЗ ҚАНДАЙ?

Маман ретіндегі маңызды оқиға деп мен «Даму» Қоры филиалдарының Бір топ директорымен бірге РФ Президенті жанындағы Ресей халық шаруашылығы және Мемлекеттік қызмет академиясына жолдама алуым болды. Бұл мен үшін ұмытылмас кезең еді. 2 жыл бойы МВА Бағдарламасын оқып, өте қызықты әрі пайдалы білім мен ақпарат алдым.

ЖҰМЫСЫҢЫЗДЫ МАҢЫЗДЫ ДЕП ОЙЛАСЫЗ БА? СІЗГЕ ҚОР НЕ БЕРДІ?

Әрине, бас бухгалтердің жұмысы кез келген компания үшін маңызды. Себебі қаржылық есептілікте дәл әрі жедел мәлімет алу және беру – кез келген ситүақида қабылданатын шешімге тікелей әсер етпек. Мен Қорға тақирібесі аз, жал-жас маман болып келдім. Қор дами отырып біз секілді жас мамандарды да дамытты, өспірді. Есептіліктің түрлі әдістері енгізілді. Жаңа Бағдарламалармен таныстық. Қасиеті де қызмет баспалдағында да осында өстім. Маман тану, адам тануда да жетілдім.

БҰ БАСТАҒЫ БАЛА АРМАНЫҢЫЗ БУХГАЛТЕРЛІК БОЛДЫ МА?

Кішкене кезімде әніш болсам дегуші едім. Түрлі шараларға белсене қатысатынымын. Мектеп бітірген соң Алматыда білім алуды армандадым. Павлодар облысында Туыл-өспі, мектепке барғанмын. Ол кезде Алматы мен Мәскеуде оқу – білім шыны болып есептелетін. Қазір шет елде білім алғанмен теңдес саналатын. Сөйтіп туған жерден жыраққа келіп, жоғары оқу орнына түсіп, осы өсем қалада тұрақтап қалдым. Алғашқы ұстаздарыңыз есіңізде ме? Алғашқы ұстаз ешкімнің есінен шықпайтын шығар. Оқуды, жазуды үйреткен, білім жолындағы алғашқы

қадаммызды жасауға көмектескен жандар мәңгі жүрегімде. Менің алғашқы ұстазым өте білікті әрі тамаша жан еді. Уәміт Оразыбаев – нағыз педагог деген атқа лайық маман болды.

ОТБАСЫҢЫЗ ЖАЙЛЫ АЙТА КЕТСЕҢІЗ?

Жұбайым Құсайынна Болат мүсінің. Шығармашылықтың адамы. Үлкен қызым Алуа КИМЭП бітірген. Өткен жылы тұрмыс құрды, жолдасы Дәурен заңгер. Кішкентайларымыз Дәмелі мен Дінмұхамед 12-жылмиазының 5 сыныбында. Жинем Ерасыла 5 ай толды.

ЖАСТАРҒА ҚАНДАЙ КЕҢЕС АЙТАР ЕДІҢІЗ? БОЛАШАҚҚА ЖОСПАРЛАҢЫЗ ҚАНДАЙ?

Жас мамандарға аз жетістікке мaldанып, тоқтап қалмай, тынбай еңбек етуді ұсынар едім. Мақсат қойып, сол мақсатқа жеткенше дамып талпау керек. Ешкімнен баскелес болудың қамметі жоқ, кешегі күннен бүгінгі күнің жетістікке толы болуын қадағала. Біліктілікті үнемі көтеріп отыру маңызды. Болашақта ағылшын тілін жетік мөнересем деймін. Себебі бұл – өмір талабы екенім түсінем. Ті білген жанға мүмкіндіктер де көбіе берері анық. Болашаққа жоспар құрған кезде ойлағанымыздың бәрі орындалса дейміз. Жаңындарымыз аман-сау болып, жүзімізді мұң шаймағанын қалаймыз. Ертің күніміз бен балапарларымыздың болашағы үшін сенімді болсақ дейміз. Лайым соған жеткізгей!

Рахмет!

БАЛА КӨҢІЛДІ БИЗНЕСМЕНДЕР

БАЛА ҮШІН БІР ДҮНИЕ БОЛСА ДА ЖАСАУ – ЖАНКЕШТІ ӨБЕКТІ ҚАЖЕТ ЕТЕДІ. БІРАҚ СӨБИДІҢ РИЯСЫЗ КҮЛКІСІ – ТӨККЕН ТЕРІМІЗДІҢ ӨТЕУІ.

«NAVURZPLASTIC» ЖШС ұраны.

Қазір бала ертіп дүкенге баратын адамға алатын затын табу емес, қалтаған заттың ішінен не алатынын таңдау қиын. Әсіресе ойыншық индустриясы кішкентай тұтынушылардың бар мәселесін шешіп тастаған. Тек ата-анының қалтасы көтерсе болғаны. Сол әлемдік ойыншық аспауыттарының арасында қазақстандық NAVURZPLASTIC компаниясы да өнім ұсынудан талмай келеді. Біз Шымкенттік қасиетер, Қазақстандағы тұңғыш ойыншық фабрикасының иесі Рабия Байтөремановен кездескен сәтті бірші құрал сұрағмыз – «НЕГЕ ОЙЫНШЫҚ ФАБРИКАСЫ?» болды.

Кеңес садағы тараған өлпәра шақ ешкімге оңай болмады. Жолдасым Шұхрат Байтөремов екеміз де осы кезде апа дорба арқалап, базар жағалаған көлік қатарына ілесіп кеттік. Алдымен әртүрлі кезде тауарлары, иіссурал мен ойыншықтар сағумен айналыстық. Сауданың құр-сырын менгерген соң 2004 жылдан соң тек қана ойыншық саудасына мамандандық. Өзбекстан, Қытай, Иран мен Түркиядан қотерме бағамен елге алып кеп, сағумен айналыстық.

БІРАҚ БҮЛ АЛЫПСАТАРЫҚПЕН ДАМЫМАЙТЫНЫЗДЫ ҚАЙ КЕЗДЕ БІЛДІРДІҢ АРІГЕЛІ ӨНДІРСІЗДІ АЛАШҚЫ КІРПІШ ҚАЛАЙ ҚАЛАНЫП ЕДІ?

2008 жылы ұлымыз Наурызбек Пенки Мемлекеттік университетіне оқуға түсті. Алдымен Қытай тілін үйрену жүрліп, университетте жанаңа технологиялар мен компьютер бағдарламаларын үйренуге ден қойды. Соның арқасында оқу бағдарламасы бойынша ол елдегі түрлі зауыт, фабрикаларға баратын.

Қытайға тауар алу үшін тағы бір келген кезде студент Наурызбек бізге өршіле илес қылды. «Осы ойыншықтарды алыстан арбағананша неге өз елімізде отырып шығармақса?»

Бұл шығыммен де басмызға келмеген өлді. Тіпті не десеңдер болар қандай шешім қабырдарымызды да білмедік. Себебі ол кезде Қазақстанда фабрика түгіл, шағын цех ашатындай не шикізат, не өндіріс базасы жоқ еді.

Егер бала ұсынған жолмен жүрер болсақ қытайдан тілін білмейтін қалтаған станоктар сатып алып, ақырында сол терм-теректі құшақтап, бар жиган-тергеннен айырсылып қалу қаупі де қылан берді. Алайда Наурызбектің алған бетінен қайтқысы жоқ. «Иә, қолымызда тұр жоқ. Бірақ еме сол Қытай, Иран, Ресей мен Өзбекстан пластиктен ойыншық шығарады да, неге біз тым болмаса талпынып көрмейміз?»

СӨЙТІП ӨНДІРСІКЕ ДЕРЕУ БЕТ БҮРДІҢЫЗДАР?

Жоқ, біз алдымен ұзақ ойланғып, фабрика ашу ісіне жоһар құра бастадық. 2010 жылы ішуміз Іланджіо қаласындағы өндіріс тауарлары мен жабдықтарының көрмесін арнайы барғып көрдік. Сол жерде пайдалы адамдармен танысып, келіссөз жүргізе отырып Қазақстанда пластиктен өндірілетін ойыншықтар жасағын бағумен алуға бол бүдік. Сол жылы бірнеше рет Қытайдың өндіріс аумақтарына сапар шегіп, Наурызбектің көмегімен келіссөздер жүргізіп, түрлі станоктар мен шикізат түрлерін зерттеп бастадық. Бар жиган ретіні қарымдағы 2011 жылы алғашқы станок пен пресс-қалыптар сатып алып келдік. Иран, Қытай, Ресей мен Өзбекстан секілді ойыншық шығара алатын ба, жоқ па деген ойды сынан көрмеге сағ енді түдү.

АЛДЫМЕН ІСТІ БАСТАУ ҚИҢ. ҚИҢЫҢДЫ СІЗДЕРДІ ҚАЙ БҮРЫШТА КҮТІПТІ? КӨМЕК ҚАЙДАН БОЛДЫ?

Иә, бастапқыда өндірісті іске қосу оңай болған жоқ. Арнайы мамандар жоқ, мемлекеттік қадарғалу органдарының да аяққа тусуа болғанын жасыра алмаймыз. Бірақ біз Қазақстанда алғашқы ойыншық

фабрикасын ашамыз деген ойдан айнымадық. Алдымен қолдау білдірген сол кездегі ОКО әлемдігі, «Даму» Корпорациясының шексіз. Себебі 2013 жылы бизнесті жоһарымызды сәтті қорғап, 10 500 000 теңге қалемінде жеңіл несие алуға көл жеткіздік. Ол күндері сол заманғы станок пен материал сатып алып MACK, Super MACK, Мини MACK ойыншық көлігі мен құралмалы ойыншықтың 4 түрін шығаруға кірістік. Сол жылдың соңына дейін Шымкентте ғимарат жалдан, Қазақстандағы тұңғыш және жалғыз ойыншық өндірісін іске қостық.

СӨЙТІП АЛҒАШҚЫ ФАБРИКАНЫҢ СТАНОКҒЫ ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ. БРЕНДТІ ҚАЛАЙ ТАҢДАДЫҢЫЗДАР?

2014 жылдан бастап «Байтөреманов РС» атты ЖҚ тіркеп толыққанды өндіріске кірістік. Сауда белгісіне ат тандарда алғашқы бармадық. Өрине, жеткізіліміз Наурызбектің балзымы ардасы. Ол идея тастамаса, соның іздеміздімізді болмас ба, жоқ саудадерген өндірісшіге айнала алар ма еді? «Navurz Plastic-Shr». Біздің бренд осылып аталады.

ӨНДІРСІЗ ҚАЗІРГІ ЖАЙЫМЕН ТАНЫСТЫРА КЕТІНІЗДІ? САЛА ҚАЛАЙ ҚАДАҒАЛАНАДЫ? ТУТЫНЫШ ҚЫТАЙ ПЛАСТИГІ ДЕСЕ ТЫҒЫРЫНА ҚАЛАТЫНЫ ЖАСЫРЫН ЕМЕС ҚОЙ?

Қазір фабрикада отандық пластиктас ойыншықтарының ондаған түрі шығады. Өндіріс қалдықсыз. Жұмыс барысында қоршаған ортаға зиянды қалдықсыз өткізілетін. Уақыт емес, сапалы, сертификатты бар шикізат полипропилен тандаймыз. Бәрлық өнімдеріміз сапалы сертификатты бар, ойыншық өндірісіне қойылатын техникалық регламент деңгейіне сәйкес. Біздің басты ұстанымымыз – сапалы, зиянсыз ойыншық шығару. Фабрика жұмысшыларының да еңбек қауіпсіздігіне баса назар аударуға тырысамыз. 2014 жылға дейін елде пластиктен ойыншық шығаратын отандық өндіріс болмаған. 100% импорт еді. Статистика бойынша 2014 жылға дейін Қазақстанға жылына шамамен 25 000 000 доллардың ойыншығы импортталатын

2016 жылы Біз Астанада өткен

«Қазақстанда жасалған» атты отандық өндіріштердің көрмесіне қатысқан маманға Рабия Ибраһимовна Назарбаева өз келіп студиямда келіп, ісімдіздің оқ көніні атып, тілегін білдірді. Бұл біздің мәремізді өсірген рас.

ЕЛБАСЫНЫҢ ҚОЛПАСЫ КӨЙЛДЕРІНІЗДІ ӨСІРГЕНЕ ЖАҚСЫ-АҚ, ДЕГЕНМЕН, ЖЕРГІЛІКТІ БІЛІК КӨЙЛДЕРІНЕ ҚОЛДАУ БОЛУЫ КЕРЕК ЕДІ ҒОЙ?

Сол жылы белгісіз әлемдігі балалар ойыншығы шығаратын фабрика үшін «Өнүстік» өндірісшары аумағынан» тегін 0,3 га жер берді. Мемлекеттік бағдарлама бойынша жеңіл несие алып, сол жерде фабрика салып, қуны 300 000 АҚШ долларының құрылдарын қолдақ. Қазір қарқынды жұмыс істеп тұр. Бастапқы айларда шамамен 3000-3500 дана ойыншық шығаратынбыз. Кейін 6000-6500 данаға жеткіздік. 2015 жылдан бастап конструкторлар мен мінсіп алып, тегінін жүретін машина (ПОЛКАР) шығара бастадық. Қазір 3-10 жастағы балаларға арнап 16 түрлі ойыншықтың аянына 10 000 данадан астамын шығара аламыз.

ОЙЫНШЫҚТАРЫНЫЗДЫҢ, ӨНДІРСІЗІҢІЗДІ ЕРКЕШЛІГІ ҚАНДАЙ?

Біздің ойыншықтардың шет елдік ойыншықтардан ерекшелігі – арзан емес. Қытайлық ойыншығынан үлкендей бағасы темен. Шикізаты сапалы әрі құрастырылуы да берік. Осының арқасында оңүстікте жұмыс сурансыз іе. Біз Шымкент пен облысты ойыншықпен толық қамтамасыз етіп отырмыз. Пластиктен өндірілетін шығару – еге күделді әрі қызықты іс. Қазіргі кезде Қазақстанда өндіріске арналған станок шығаратын зауыттар жоқ. Станок пен пресс-қалыптар үшін қосымша бөлшекті әзірлеу қытайдан әкеліміз. Шикізат пен бөлшегі Ресей, Иран, Өзбекстаннан алдырамыз. Олардікі зиянды қоспасыз, сапалы болып келеді.

С. Сұқбатыңызға рағмет!

Байланыс:
Шымкент қ., Қабанбай батыр 18/9. 87252 532894; 87757 331968 shuhrat_63@mail.ru

ШЫМКЕНТ-КАШЕМИР КӨП ЕЛДЕ ТАНЫМАЛ

«Шымкент-Кашемир» ЖШС – жүн жуып, түтпi, ирiлген жiп шығарып, сырып көрпе жасайтын зауыт. Қазiр бiрiншi кезең – жүндi жуып, түттiң цех толық iске қосылған. Бұл өндiрiс көрпе мен жiп шығаруға қажет шикiзатты шеттен алмай, өздерi қамтамасыз ету үшiн ашылған болатын. Артылғанын Қытайға экспорттайды. Каспiорын жылына жергiлiктi шаруашылықтардан 2000 тоннаға дейiн жүн жинап, жуып, түте алады. Яғни отандық шикiзат саласына жан кiргiзуде де үлесi бар.

Каспiорын негiзiнен түйе жүнiн қабылдайды. Себебi түйе жүнiнен жасалған көрпе гипоаллергендi, жылуы жақсы, терлетпейдi және денсаулыққа пайдалы.

Зауыт директоры, жас кәсiпкер Санат Шағанбекұлының айтуынша, мұндай кәсiпорын Қазақстан бойынша жалғыз.

«Кеңес уақытында жүн қабылдап, өдейтiн iрi зауыттар болды. Кейiннен олар жабылып қалған. Өндiрiстiң бұл түрi төмен табысты салаға жатады және үлкен инвестицияларды қажет етедi. Бiз арнайы экономикалық аймақта орналасқанымыздың арқасында жеңiлдiстердi пайдаланып, шығынсыз жұмыс iстеу келемiз. Бiздiң өнiмдердiң сапасы жоғары. Моңғол, италия, грек және ресейлiк аналогтардан еш кем түспейдi. Бiрақ бағасы әлдеқайда төмен», - дейдi Санат Шағанбекұлы.

2017 жылы зауыт айналым қаражатын толықтыру үшiн «Bank RBK» АҚ арқылы 17% несие алды. Оның 7%-ын «Даму» Қоры субсидиялады.

Қазiргi кезде кәсiпорында екiншi кезеңдi iске қосу үшiн жұмыстар атқарылууда. Түгiлген жүндi өндiрiтiн цех дайын тұр. Құрылғылардың жартысы сатып алынып, орнатылған, сынақтан өткiзiлiп жатыр.

«Шымкент-Кашемир» ЖШС» өнiмдерi туралы толық ақпаратты: +7 701 981 06 24 арқылы бiлуге болады.

**ПРООН СОВМЕСТНО С МИНИСТЕРСТВОМ ИНДУСТРИИ И
ИНФРАСТРУКТУРНОГО РАЗВИТИЯ РК И ФОНДОМ «ДАМУ»
ОКАЗЫВАЕТ ФИНАНСОВУЮ ПОДДЕРЖКУ
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЯМ В РЕАЛИЗАЦИИ ЗЕЛЕННЫХ ПРОЕКТОВ**

Программа развития ООН совместно с Министерством индустрии и инфраструктурного развития РК и АО «Фонд развития предпринимательства «ДАМУ» реализуют программу льготного кредитования для предприятий малого и среднего бизнеса, внедряющих зеленые технологии. Программа включает экспертную помощь в разработке зеленых проектов, субсидирование банковского финансирования в размере **10%**, возмещение инвестиционных затрат до **40%** и гарантирование кредита от фонда «ДАМУ».

«При средней ставке банковского кредита в размере **15%**, ставка для получателя финансовой поддержки от **ПРООН** составит около **5%**, что сопоставимо со ставками по проектам в странах ОЭСР. Таким образом, исключительной инициативой становятся все более и более привлекательными для МСБ за счет сокращения периода их окупаемости», - Мейрамбек Калымбаев, Директор департамента заимствования АО «Фонд развития предпринимательства «ДАМУ».

В рамках инициативы на сегодняшний день подпринято **100 проектов**, 36 из которых уже реализованы. Среди последних - проекты по повышению энергоэффективности жилых и общественных зданий, туристских объектов, внедрению современного светодиодного освещения, модернизации котельных и насосных установок, а также перевод систем энергоснабжения на возобновляемые источники энергии.

«Результаты реализованных проектов показали, что 1 тенге финансовой поддержки привлекает 6 тенге инвестиций и экономит коммунальные расходы на 30%-40%. Таким образом, бизнес получает экономическую выгоду, но, в то же время, сокращает выбросы парниковых газов (ПГ), тем самым внося вклад в улучшение окружающей среды. Наша цель - распространить данный успешный опыт по всей стране», - отметил Арман Кашинбеков, руководитель департамента по устойчивому развитию ПРООН в Казахстане.

В Казахстане износ коммунальной инфраструктуры в населенных пунктах составляет 65% из-за чего теряется 16% энергии, 20% тепла и до 60% воды. Это увеличивает выбросы ПГ и усиливает загрязнение окружающей среды. Меры по повышению энергоэффективности и устаревшей инфраструктуры, а также внедрение возобновляемых источников энергии могут снизить годовые выбросы ПГ на 20-30 млн. тонн CO2/год, что составляет 30% совокупного объема сокращения выбросов ПГ в стране.

Политике устойчивого развития городов, способствующей снижению воздействия на окружающую среду, поддержке экономического роста и повышению социального благосостояния посвящен последний национальный доклад о человеческом развитии ПРООН.

НҰР - КАПИТАЛ

А Й М А Қ Т Ы Қ БА Ғ Д А Р Л А М А С Ы

**НОМИНАЛ
ПАЙЫЗЫ**

8.5%

КІМ ҚАТЫСА АЛАДЫ

Маңғыстау облысының аумағында тіркелген және ұсынған жобасы Маңғыстау облысының Ақтауда қоспағандағы аймақтарында жүзеге асырылуы тиіс шағын және орта кәсіпкерлік субъектілері.

БІР ШОҚС АЛАТЫН МАКСИМАЛ СОМА

30 МЛН ТГ
ДЕЙІН

НЕСИЕЛЕУ МЕРЗІМІ

- инвестицияға - 84 айға дейін;
- айналым қаражатын толықтыру үшін - 36 айға дейін

НЕСИЕНІҢ МАҚСАТЫ

- инвестициялар;
- несие аясында айналым қаражатын толықтыру, бірақ қарыз сомасының 10%-ынан аспайды
- 100% айналым қаражатын толықтыруға рұқсат жоқ

НЕГІЗГІ ҚАРЫЗДЫҢ ЖЕҢІЛДІКТІ МЕРЗІМІ

24 айға дейін, Банк шешеді

ВАЛЮТА

тенге

Маңғыстау облысы әкімдігінің жобаларды субсидиялау үшін белген арнайы трансферт есебінен «Нұр Капитал» бағдарламасы бойынша несие алған кәсіпкерлер субсидия түрінде қосымша қолдау алады, бұл - жылдық пайыздық мөлшерлемесі **8,5% -дан 1% -ға** дейін төмендетеді.

Субсидия көлемі шамамен **7,5%** құрайды, жобаларды Өңірлік үйлестіру кеңесі қарайды.

ШЫМКЕНТТИҢ КӘСІПКЕРЛІК ӘЛЕУЕТІ

Автор:
Сабирбек Исаков
Клиенттермен жұмыс Істеу бөлімшесі бас менеджері
Шымкент қ. аймақтық филиалы

Шымкент – миллион тұрғыны бар, заманауи, әсем қала. Шаһарда түрлі мейрамхана, театр, аквапарктер мен қала қонақтарын қонақжай қалыпта қарсы алатын жайлы қонақ үйлер бар. 2000 жылдан астам тарихы бар Қазақстанның ежелгі қалаларының бірі Шымкент - ортағасырлық бекініс, одан кейін провинциялық орталық болған. Әрине, Орта Азиямен географиялық түйіскен тұсы, Еуропадан Оңтүстік-Шығыс Азияға, Таяу және Қиыр Шығыс елдеріне көлік магистральдарының қиылысында Шымкенттің сәтті орналасуы - серіктестермен сауда қатынастарын жолға қоюға мол мүмкіндік береді.

Қазір Шымкенттің кәсіпкерлік ортасы үшін қаланы бизнес ортаға айналдырып, тұрғындар үшін жайлы, қонақтар мен инвесторлар үшін тартымды болу басты мақсат болып тұр. Оған қол жеткізуге мүмкіндік мол. Бұл қалада шағын және орта бизнес белсенді дамып, кәсіпкерлер саны жылдан жылға артып келеді. Сонымен қатар, ең бастысы - Шымкент Өзбекстан, Қырғызстан және Қазақстанның басқа да өңірлерін жалғастырушы дамыған инфрақұрылымы бар орталық болып тұр. Бұдан басқа, кәсіпкерлік әлеуеті мол, АӨК, шаруа және фермер қожалықтарына шағын несиелер қолжетімді. Кез келген елдің экономикасы немесе өңір қазынасы бизнес салығынан тұратыны баршаға мәлім.

Мегаполисте бизнес бастаймын деушілерге мүмкіндік көп. Аяққа тұрып кету үшін миллиондаған шағын жұмысқа қажетті жоқ. Барлық шығындарды оңтайландыру үнемдеуге көмектеседі. Сонымен қатар маңызды факторлардың бірі - бастапқы капитал болмақ. Қаржы тек құрылысқа ғана емес, жарнама секілді т.б. салаларға да кететінін алдын ала

есептеу керек. Шығындарды оңтайландыру – персоналды қысқарту емес.

Шымкентте бизнес ашу кезінде ең негізгісі «кәсіпкерлік икемділікті» білу керек. Бұған бәсекелестермен жұмыс, нарықты талдау, іс жүргізу және қажет болған жағдайда компанияның стратегиясын өзгерту кіреді. Үнемі өзгеріп, жаңа нәрсе тауып, өзгерістерге дайын болу керек. Негізінде, Шымкент кәсіпкерлері мұны істей алады және бұл қүпия емес. Ең бастысы - тауарға емес, клиенттерге назар аудару керек. Өз ісін жақсарту және дамыту үшін жаңалықтарды пайдалану және түрлі технологияларды қолдануда қорықпау керек. Сізді аудитория түсінбейтінше және сізді қабылдамайынша әрекетті тоқтатпау керек.

Шымкенттің тағы бір ерекшелігі - ауа райы жағдайының қолайлылығы. Өңірде жазғы маусым жарты жылға созылады. Осының арқасында Шымкентте көптеген ойын-сауық орындары бар. Сонымен қатар, мұнда экологиялық және тау туризмі дамиды, әң аулау мен балық аулауының жақсы орындар бар. Бұдан басқа, қала мен оның төңірегін әртүрлі тарихи және сәулет көркікті жерлерден айырылмаған. Мұның бәрі, жайлы климатпен бірге Шымкентті тек келген туристік бағытта тартымды пункт етеді.

Батыс Еуропа-Батыс Қытай көлік дәлізінің құрылысы Азия-Тынық мұхиты аймағының, Орталық Азия мен Еуропаның Шымкент арқылы халықаралық саудасының белсенді дамуына мұрындық болды.

Енді халық арасында әзіл ретінде жиі ауызға алынатын тұтына ала өтпейді. Шымкент - той бизнесінің отаны. Той бизнесінің дамуы мультипликативті экономикалық әсер береді. Тойханмен қатар, сәулетші салондары, лимузин, көлік жалға берушілер, кадесый, сыйлық жасаушылар, фотография, видео түсіру қасулеттері, кейтеринг, шоу-бизнес жұлдыздарының қызметі мен қонақ үйлер қызметіне сұраныс азаймайды. Соның арқасында мыңдаған адам жұмыспен қамтылған. Қаржылық тұрғыдан қарағанда той - өте тиімді инвестициялық жоба.

Бүгінгі таңда Шымкентте бизнес ашушыларға мемлекет тарапынан қолдау аз емес. Мәселен, іске жылы «Даму» Қоры «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасын іске қосы. Мемлекет тұтыну тауарларын, шикізат пен өндіру құрымы өндірісін қолдайды. Шымкенттік кәсіпкерлер қазіргі өзінде жылна 15% мөлшеріменмен жеңілдетілген несие алуда. Оның 9%-ын «Даму» қоры 7 жылға субсидиялайды. Мемлекет бұл бағытта 600 миллиард теңге бөлді.

Сондай-ақ Шымкентте 2 индустриалды аймақ және «Оңтүстік» арнайы экономикалық аймағы бар. Шымкенттің индустриалды аймақтары - өнеркәсіптік аумақтар. Олардың жаңында энергиямен жабдықтау көздері мен кірме жолдар орналасқан. Аумақта өндіріс, логистика және жол бойындағы қызмет көрсету кәсіпорындары орналасқан.

Пайдалы бизнес ашу – кез келген кәсіпкердің арманы. Ал оны жүзеге асыру үшін істі несден бастау керектігін білуі керек. Өз саланызды кез-келген жерден табуға болады. Бастысы - қажеттілік пен сұраныс қаншалықты екенін анықтау!

АГРО БИЗНЕС ПО-АМЕРИКАНСКИ

УНИКАЛЬНЫЙ ШАНС ОТ ФОНДА «ДАМУ» И МИНИСТЕРСТВА ТОРГОВЛИ США ИСПОЛЬЗОВАЛ ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО ДИРЕКТОРА ТОО «АКТЕП» АСКАР ЖУБАЙТОВ. С 8 ПО 22 ФЕВРАЛЯ ОН ПРОШЕЛ ДЕЛОВУЮ СТАЖИРОВКУ «ИННОВАЦИИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ В АГРОБИЗНЕСЕ» В РАМКАХ СПЕЦПРОГРАММЫ SAGIT. АСКАР ДЕЛИТСЯ С ЧИТАТЕЛЯМИ «ДВ» СВОИМИ ВПЕЧАТЛЕНИЯМИ И РАЗЪЯСНЯЕТ, КАК СМОЖЕ ЛУЧШЕ ИЗ ТОГО, ЧТО УВИДЕЛ, МОЖНО ПРИЛОЖИТЬ НА ПРОИЗВОДСТВЕ В РЕАЛИЯХ СЕГО ДНЯ.

Мы уверены, компания «Актеп» по итогам стажировки применит в производстве американские инновации, которые непременно дадут положительный импульс в развитии агропищевого сектора нашего региона, — убежден главный менеджер регионального филиала ФПИ «Даму» Бауыржан Даркулов.

«АКТЕП»: РАЗВИТИЕ STEP BY STEP

Многое из того, о чем нам рассказывали и показывали, уже давно применяем у себя на производстве, — говорит Аскар. — Ведь «Актеп», созданный в 2011 году, не просто холдинг, а мясной кластер со всеми звеньями — от откорма до забоя и реализации. Без ложной скромности замечу, что сегодня мы являемся лидерами в сфере животноводства страны. На основе выстроенной нами модели написана программа развития этой отрасли АПК. В нашем кластере развитие и взаимодействие не только вертикальное, но и горизонтальное: мы объединяем более 350 якорных хозяйств. Это зарубежный метод, основанный на кооперации, который использует весь мир.

НА УКА И ПРАКТИКА

Естественно, мы бы ничего не добились без науки и внедрения инноваций. Потому активно сотрудничаем с учеными. Одна из проблем Казахстана в том, что наука живет своей жизнью, а бизнес — своей.

Задолго до принятия программы дальнего обучения использовались два ее элемента при работе с местным сельскохозяйственным колледжем. Многие наши специалисты — это вчерашние выпускники вузов, которые работают у нас на миксочембинате, экономящие на зарплате. Именно в нашем ТОО в 2015 году впервые в регионе начали работать обвальщики — новая в то время специальность. Более того, наше предприятие активно сотрудничает с американско-английской компанией «ABC Global» для создания генетического центра в Средней Азии на базе нашей компании. Кстати, технология откорма выстроена по канадской модели. Это беспривязный метод содержания КРС без строения, с обеспечением ветрозащиты, животные вольно гуляют на площадке. Мы долго изучали метод, прежде чем внедрить.

СКОТНАЯ БИРЖА

Для реализации сельскохозяйственных в США существуют такие инфраструктурные объекты, как скотные биржи. Это место встречи фермеров с целевыми потребителями. Покупателями являются крупные оптовики, мясные фабрики, которые занимаются племенной селекцией, и мясочембинаты (убойники). Стагичные цен нет. Аукцион регулирует рынок и конкурентную цену еженедельно на основе данных аналитической базы, а также спроса и предложения. Весь процесс можно наблюдать, все прозрачно и открыто. Это место, где реальною продажу осуществляют сами производители без посредников. Есть племенные бычки, стоимость которых превышает миллион долларов. Продавец предоставляет всю информацию о генетике, потенциале, показателях. Иногда за такой экземпляр идет настоящая битва. Здесь же, на аукционе, АТО продает выбракованное маточное поголовье.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ МИНИСТРУ

В связи с этим хочу заметить следующее. С начала реализации экспортного потенциала АПК РК (2010 год) в стране, в частности в нашем регионе, начался резкий рост фермерских хозяйств до 70 процентов. Люди устали от вульгарного купли-продажи, потому вкладывают деньги в реальный сектор

экономики и начинают зарабатывать. Об этом свидетельствуют и цифры. Если в 2010 году поголовье КРС составляло в РК 4 миллиона, то в 2019 — примерно 7,5. Рост налицо. Поэтому нам тоже необходимо создать прозрачную инфраструктуру без посредников. Эта система широко используется в странах с высоким уровнем развития животноводства — Австралии, Бразилии, Канаде. В настоящее время Министерство торговли и интеграции под руководством Бахита Султанова разрабатывает программу развития торговли на 2021-2025 годы. В ее рамках будет реализовано множество проектов по созданию логистических агроцентров для производителей овощей и фруктов. Почему бы не внести туда и проекты для животноводов? Потенциал у нас большой.

ГОСПОДДЕРЖКА: ЧТО В ПРИРОТЕ

Первые три дня стажировки нас знакомили с государственными устройствам, с тем, как МСХ поддерживает бизнес. У них, как и у нас, есть крупные и мелкие сельхозтоваропроизводители, последних даже больше.

ТОЛЬКО ЦИФРЫ

ВВП США составляет 21 триллион долларов. 77,7% его объема делает частный сектор. Пассив субсидий нет, только инвестиционные. Еще предусмотрены гарантии для банков, если люди хотят взять заем для открытия бизнеса, и страхования. При этом государство целенаправленно стимулирует производителей переходить от сырьевого-сберегающего технологии. Это связано и с соблюдением баланса водного ресурса в том числе. У них задействован каждый квадратный сантиметр. Правительство субсидирует точечное земледелие и перевооружение старой техники на новую, энерго- и влагосберегающую.

СТРАХОВАНИЕ

У нас эта система никакая, поэтому банки будут заходить в агробизнес, выставляют книгу требований по ликвидному залоговому имуществу и прочее. Там все иначе. Каждое зарегистрированное фермерское

хозяйство ежегодно платит в федеральный бюджет 325 долларов. Из этой суммы финансируется резерв на страховании. В случае непредвиденных обстоятельств — пожаров, засухи, эпидемии, другого форс-мажора или ЧП и ЧС, не зависящих от человеческого фактора, государство возмещает ущерб. Причем сумма позволяет опраться и встать на ноги. Естественно, есть и коммерческое страхование, примерно 5%.

Страховая сумма растениеводческим хозяйствам составляет до 65% от суммы ущерба, животноводцам — до 75%.

ЕСТЬ КУДА РАСТИ

После поездки я понял одно: у нас большой потенциал. Ведь мы находимся только в начале долгого пути и развития. Я увидел, с какими проблемами сталкиваются американские аграрии. Их рынок до того развит, что им некуда расти, и они вынуждены искать дополнительные источники дохода. Мы же можем расти во всех направлениях. У нас земля и пастбищ очень много. Хотел бы обратить внимание молодежи на этот фактор и тех, кто хочет заниматься агробизнесом. Конечно, у нас пока все не совсем идеально. Но это дело времени. Самое главное — нам доступны все жизненно важные ресурсы.

Для сравнения: земельные участки в США стоят очень дорого, субаренда площади в полгектара обходится им в тысячу \$.

Лично я против субаренды, так как она способствует развитию латифундий. К сожалению, у нас пусто и не обрабатывается миллионы гектаров. А ведь земля будет кормить столько того, кто будет на ней работать.

От себя и ТОО «Актеп» хочу выразить благодарность региональному филиалу Фонда «Даму» за доверие и возможность пройти стажировку.

Источник: <https://avestnik.kz/>.
Автор: Лиззат ЕГИБАЕВА

РАЗМЕЩЕНИЕ ДЕНЕГ

за период с 01.01.2020 г по 31.03.2020 г

- Государственная программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы «Еңбек»

ТОО «МФО ДАМУ» 1 000 000 ТЕНГЕ

- Программа обусловленного размещения средств в МФО для последующего финансирования субъектов малого и среднего предпринимательства (Даму-Микро)

ТОО «МФО «EXPRESS FINANCE GROUP» 8 000 000 ТЕНГЕ

ТОО «МФО «ТОЙОТА ФАЙНАНСЛ СЕРВИСЕЗ» 950 000 000 ТЕНГЕ

- Финансирование лизинговых сделок субъектов малого и среднего предпринимательства

АО «ЛИЗИНГ ГРУПП» 445 000 000 ТЕНГЕ

- По региональной программе для города Алматы «Алматы Бизнес» размещено:

АО «НАРОДНЫЙ БАНК КАЗАХСТАНА» 1 000 000 000 ТЕНГЕ

- По региональной программе для города Шымкент «Мен қасіпкер боламын» размещено:

АО «НАРОДНЫЙ БАНК КАЗАХСТАНА» 100 000 000 ТЕНГЕ

- По региональной программе для города Шымкент «Мен қасіпкер боламын» размещено:

АО ДБ «АЛЬФА - БАНК» 150 000 000 ТЕНГЕ

- По региональной программе для города Нур-Султан «Астана Бизнес 2» размещено:

ДО АО «БАНК ВТБ (КАЗАХСТАН)» 300 000 000 ТЕНГЕ

ИНФОРМАЦИЯ ПО КОЛИЧЕСТВУ ЗАЕМЩИКОВ И СУММ ВЫДАННЫХ КРЕДИТОВ В РАЗРЕЗЕ ПРОГРАММ ЗА ПЕРИОД С 01.01.2020Г. ПО 29.02.2020Г.

1. Программа финансирования региональных приоритетных проектов субъектов малого и среднего предпринимательства «Даму регионы III»

122 ПРОЕКТА

на сумму кредитов
5 588 267 740 ТГ

2. Программа поддержки субъектов малого и среднего предпринимательства, занятых в сфере обрабатывающей промышленности (1,2,3 транши)

222 ПРОЕКТА

на сумму кредитов
16 648 996 320 ТГ

3. Государственная программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017 – 2021 годы «Еңбек»

346 ПРОЕКТОВ

на сумму кредитов
5 632 130 510 ТГ

4. Программа финансирования СМСП ЕБРР

72 ПРОЕКТА

на сумму кредитов
3 012 339 040 ТГ

5. Программа финансирования лизинговых сделок СМСП

4 ПРОЕКТА

на сумму кредитов
173 850 000 ТГ

6. Программа финансирования СМСП АБР (IV -транш)

2 105 ПРОЕКТОВ

на сумму кредитов
6 439 675 480 ТГ

7. Программа регионального финансирования субъектов малого и среднего предпринимательства (Точечная региональная программа)

87 ПРОЕКТОВ

на сумму кредитов
2 032 923 520 ТГ

8. Финансирование субъектов микро и малого предпринимательства в микрофинансовых организациях

33 ПРОЕКТА

на сумму кредитов
392 519 090 ТГ

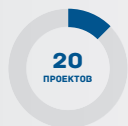
ГАРАНТИРОВАНИЕ ЗА 1 КВАРТАЛ 2020 ГОДА

01 Государственная программа поддержки и развития бизнеса
«Дорожная карта бизнеса – 2025»

на сумму кредитов
10 487 854 484 ТГ

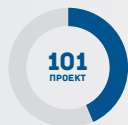
на сумму гарантий
4 122 875 811 ТГ

02 Программа «Экономика простых вещей»
(Механизм кредитования приоритетных проектов)

на сумму кредитов
2 241 713 799 ТГ

на сумму гарантий
842 853 739 ТГ

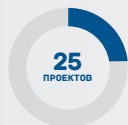
03 Государственная программа развития продуктивной занятости и массового
предпринимательства на 2017 – 2021 годы «Еңбек»

на сумму кредитов
1 323 463 200 ТГ

на сумму гарантий
563 811 947 ТГ

04 Программа «Даму-Оптим»

на сумму кредитов
1 725 095 898 ТГ

на сумму гарантий
713 396 144 ТГ

СУБСИДИРОВАНИЕ ЗА 1 КВАРТАЛ 2020 ГОДА

01 Государственная программа поддержки и развития бизнеса
«Дорожная карта бизнеса – 2025»

на сумму кредитов
35 827 000 000 ТГ

выплачено субсидий
5 490 000 000 ТГ

02 Программа «Экономика простых вещей»
(Механизм кредитования приоритетных проектов)

на сумму кредитов
14 486 000 000 ТГ

выплачено субсидий
983 000 000 ТГ

03 «Устойчивые города для низкоуглеродного развития»
(совместная программа с ПРООН)

на сумму кредитов
182 700 000 ТГ

выплачено субсидий
32 000 000 ТГ

04 Программа жилищного строительства «Нұрлы Жер»

на сумму кредитов
1 225 000 000 ТГ

выплачено субсидий
444 000 000 ТГ

АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМІ АМАНДЫҚ БАТАЛОВ «ДАМУ» КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУҒА ҚОРЫ» АҚ БАСҚАРМА ТӨРАЙЫМЫ ГАУХАР БУРИБАЕВАМЕН КЕЗДЕСТІ.

Кездесуде өңірдегі шағын және орта бизнесті қолдауға бағытталған мемлекеттік бағдарламалардың орындалу барысы талқыланып, қордың өңірлік филиалының жаңа басшысы таныстырылды.

Амандық Баталов қабылданған шаралардың нәтижесінде өткен жылдың қорытындысы бойынша жалпы өңірлік өнімнің көлемі **3 трлн. теңгеге** жеткенін айтты, мұндағы ШОБ-ның үлесі - **32%**.

«**Даму» қоры** шағын және орта бизнесті дамыту саласында облыста зор қолдау таптығын отыр. Біз өз тарапымыздан барлық қажетті көмекті көрсетеміз. Биылғы жылы шағын және орта бизнесті дамытуға бағытталған «Жетісу» өңірлік бағдарламасын бірлесіп жүзеге асыруға қажетті 500 млн. теңге бюджеттен бөлінетін болады, - деді А.Баталов.

Өз кезегінде Гаухар Асылбекқызы қордың өңірлік филиалының жаңа директоры Тимур Екеевті таныстырып, қордың өңірде атқарған жұмысы туралы айтып берді, сол сияқты осы саладағы қол жеткен жетістіктеріне де тоқталды. Мәселен, ШОБ дамытуға берілетін шағын несиелер бойынша қарыз алушылар саны жағынан Алматы облысы республикада бірінші орында, яғни **13,5%**. Облыста Нәтижелі жұмыспен қамтудың және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың «Еңбек» бағдарламасы шеңберінде **54 жоба** бойынша **633,7 млн. теңге** сомасындағы несиеге, «Даму-Оптика» бағдарламасында **32 жоба** бойынша **1 млрд. теңгеден** астам сомдағы несиеге кепілдік берілген. Оған қоса «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы шеңберінде субсидиялау бағыты бойынша сомасы **3,7 млрд. теңге** несиеге **14 жобаға** қол қойылды, сол сияқты кепілдік ету желісі бойынша сомасы **181,3 млн. теңге** болатын несиеге **3 жобаға** кепілдік берілді.

Қор басшысы Қарасай ауданының Қаскелең қаласында және Талғар ауданының Талғар қаласында да филиал ашылатынын айтты.

Кездесу соңында Амандық Баталов халықты жұмыспен қамту маңызды міндеттердің бірі екенін, бұл мәселені шешуді «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-мен бірлесіп жұмыс атқарудың маңызы зор екеніне атап өтті.

Жалпы өткен жылдың қорытындысы бойынша Алматы облысында ШОБ субъектілерінің саны **122 мыңнан** асты, олардан түскен салық **1,3 есеге өсіп**, **113 млрд. теңгені** құрады. Облыс кәсіпкерлеріне **11,8 млрд. теңге** көлемінде мемлекеттік қолдау көрсетілген. Жалпы өңірлік өнімдегі ШОБ үлесі **32%-ке** жетті.

«Дереккөз: Алматы облысы әкімдігінің ресми сайты <http://www.zhetysu.gov.kz>»

ПОДДЕРЖКА ЭНЕРГОСЕРВИСНЫХ ИНИЦИАТИВ В ГОРОДАХ КАЗАХСТАНА

НЕ БОЛЕЕ 10% ГОДОВЫХ

реализуются в рамках совместного проекта ПРООН-ГЭФ, Правительства Республики Казахстан и Фонда «Даму» «Устойчивые города для низкоуглеродного развития»